

ሌ/ጀነራል ጻድቃን ፣ ህወሃት ፣ ኤርትራ እና ቀይ ባህር- ክፍል 1ና 2

ጀነራል ጻድቃን፣ “የውጭ ጉዳይና የደህንነት ፓሊሲ” እና “የፖለቲካ ችግሮች”

በነጻነት ቡልቶ

July 01, 2017

***አነ ስጋብ ሕጂ አብ ታሪኽ ካብ ዘምበብኩዎ ብዓመጽቲ ስርዓታታት ኢትዮጵያ ደሓር ድማ ብናይ ሎሚ ዓሌታውን ኣረሜናውን ስርዓት ወያነ ትግራይን መሳፍንቲ ናይ ኩናት መራሕቱን፣ አብ ልዕሊ ኤርትራ ዘካየድዎ ወራር ሌተናይ ጻድቃን ገብረትንሳኤ ንሱ ዝእዝዞም ላዕሊዎትን ማእከሎትን ናይ ሰራዊት ኢትዮጵያ ሓለፍቲ አብ ኣደራሽ ኣኪቡ በቲ አብ እግራ-መኸል ኤርትራ መጋቢት 1999 ዓም ፈረንጂ ዝተገብረ ከቢድን ኣዕናውን ኩናት ክዝቲ ዝሓሰበ ብስዕረቱን ፍሽለቱን ግን ኤይ ኤይ.....ኢሉ ዝበኸየን/ዘላቐሰን ናይ መጀመርያ እንኮ ጀነራል እዩ።

***ብርሃነ ሃብተማርያም

በግሪክ አቴናና በስፓርታ መካከል የተካሄደውን የሶርነት ታሪክና ከሶርነቱ ጋር የተያያዙ ስትራቴጂካዊ ጽንሰ ሃሳቦች በማፍለቅ ከሚደነቀው ጥንታዊው የታሪክ ጸሃፊ የቱስዳይስ The Peloponnesian war ጀምሮ እስከ የጀርመኑ ካርል ሾን ክልሽዊትዝ On War ፣ የባህር ሃይል ስትራቴጂ አባት አልፌሬድ ማሃን The influence of Sea Power Upon History፣ ከዘመን ተሻጋሪ የስትራቴጂ አስተምሮዎች ፈላስፋ ቻይናዊው ከሰን ዠ The Art of War አንስቶ እስከ ሉትዋርክ፣

ከሊንስ የመሳሰሉ የዘመናችን የስትራቴጂና የደህንነት ጥናቶች ታላላቅ ተመራማሪዎችና ምሁራን የጻፏቸውንና ያፈለቁቸውን የስትራቴጂ ጽንሰ ሃሳቦችና ቀመሮች በጥልቀት ማጥናትና ማወቅ አስፈላጊና ጠቃሚ ናቸው። የሴኪዩሪቲና የስትራቴጂ እውቀቶችን ባካበቱ ምሁራንና ተመራማሪዎች የሚጻፉ የአብይ ስትራቴጂ (Grand strategy) ንድፈ ሃሳቦችና ጽንሰ ሃሳቦች፣ ከነዚህ የሚመነጩ የብሄራዊ ደህንነት ስትራቴጂ ቀመሮችን ተመርኩዞ የውጭ ጉዳይና የደህንነት ፖሊሲዎችን መንደፍ ሀገራችን ኢትዮጵያ ለተጋረጡባት ድርብርብ የፖለቲካ ችግሮችና ከችግሮቹም የሚመነጩትን ዘርፈ ብዙ የደህንነት አደጋዎችን ለመከላከል የማይናቅ ድርሻ አላቸው። በእነዚህም ዙሪያ ጥልቀት ያላቸው ጥናቶችን ማድረግ አስፈላጊ ነው። እነዚህም የሚያስፈጽሙ አካላት መኖርና መጠናከር ለኢትዮጵያም ሆነ ለማንም ሀገር አስፈላጊ ከሆኑ ተቋማት ውስጥ በቀዳሚነት የሚቀመጡ መሆናቸው አይካድም። ከዚህ አኳያ ጄነራል ጻድቃን በእውቀት ላይ የተመሰረቱ ፖሊሲዎችና ተቋማት ለአንድ ሃገር የሚበጁ እንደሆኑ ወደ አደባባይ ጉዳይን ማቅረባቸው ያስመሰግናቸዋል።

ነገር ግን በዋነኝነት በአንድ ሀገር ውስጥ የሚገኙ የፖለቲካ ስርአት መሪዎች ባህሪ ፣ የፖለቲካ ታሪካቸው (track record)፣ የሚከተሉት አካሄድና የፖለቲካ ፍላጎት በሀገሪቱ ዕጣ ፈንታ ላይ ቀዳሚና ወሳኝ (Decisive) ድርሻ እንዳላቸው ክርክር የሚያስፈልገው ጉዳይ አይደለም። ይህንን ቀላል ዕውነት መረዳት የችግሮቻችንን መሰረት ለማወቅ ፣ አውቆም በቀዳሚነት የሚያስፈልገው ያለፈው 26 አመት ህወሃት የዘረጋውን የፖለቲካ ስርአትና ተከትሎት የመጣውን ግዙፍ የደህንነት አደጋዎች ለመገንዘብ ይረዳናል። ይህን አደጋ ለመቀልበስ ደግሞ ቁርጠኝነትና የፖለቲካ ወኔ (Political will) መኖር ዋናው ቁልፍ ነው። ይህም በመሆኑ ነው “የፖሊሲዎች ቁንጭ የሆነውን የውጭ ጉዳይና የደህንነት ፖሊሲ” በባለቤትነት፣ በአስፈጻሚነትና በአስተግባሪነት አሁን ላለው የሀገሪቱ የደህንነት ስጋት ዋና ቀፍቃፊ ምንጭ ለሆነው የሕወሃት አመራር መስጠት ውሻን ሉካንዳ ቤት እንዲጠብቅ ከማድረግ ይቆጠራል ብዬ የምከራከረው። የብሄራዊ ደህንነት አደጋዎች አመንጪና አሽከርካሪ (driver) የሆነውን አካል የዚህ ፖሊሲ ባለቤትና አስፈጻሚ ማድረግ ስርአቱን ትንሽ ጠጋግኖ ለማስቀጠል ይረዳ እንደሆነ እንጂ በዘላቂነት የኢትዮጵያን የደህንነትና ተያያዥነት ያላቸውን ዘርፈ ብዙ የፖለቲካ ችግሮች ማስወገድ አይቻልም። እንዳውም በተቃራኒው እነዚህ ዘርፈ ብዙ የሀገሪቱ የፖለቲካ ችግሮች ተወሳስበው መቀጠላቸውና ሀገሪቱንም ሆነ የአፍሪካ ቀንድን ለከፋ ትርምስና የደህንነት አደጋ ማጋለጣቸው አይቀሬ ነው።

ህወሃት የስልጣን ዕድሜውን ማስቀጠያ መርህ ወይም ከልቡ የሚያምንበት ገዢ ሃሳብ ከጠፋበት ሰንበትበት ብሏል። ህወሃቶችንና ኢህአዴጎችን አጣብቆ የሚያቆያቸው መርህ ፍርክርክ ባለበት፤ በተለይ ከቀድሞ መሪያቸው ከመለስ ዜናዊ ህልፈት በኋላ በእውር ድንብር በሚሄዱበት፤ በውስጣቸው የሚገኘው ቅራኔና ክፍፍል በጦዘበት፤ ሆኖም ለንሰራፉት የአንድ ብሄር የበላይነትና የዘረፋ ስርአት መሰሪያ የሆነን የመንግስት ስልጣን እንዳያጡ ተጣብቀው የሚገኙበት ሁኔታ ላይ ነው ያሉት። የኢትዮጵያን ህዝብ የሚያማልሉበት፣ የሚያሳምኑበትና ከጎናቸው የሚያሰልፉበት ሃሳብ እንደሌላቸውም ግልጽ ከሆነ ቆይቷል። ባጠቃላይም በህወሃት የበላይነት ስር የሚገኘው የፖለቲካ ስርአት የቅቡልነት፣ የህጋዊነት፣ ብሎም የራስ መተማመንና የውህድ አመራር እጦት ድርብርብ ቀውሶች ታማሚ ሆኖ በሚማቅቅበት በአሁኑ ቀውጢ ሰዓት ላይ ጄ/ል ጻድቃን አንድ መላ ይዘላቸው የመጣ ይመስላል። ምናልባትም “የሕዝብ የአስተሳሰብ አንድነት” ሊያመጣ የሚችል ሁሉን አሰባሳቢ ገዢ ሃሳብ ነው ብለው ገምግመው ሊሆን እንደሚችል ከግምት ውስጥም ማስገባት ያስፈልጋል።

“ከህገ መንግስቱ በታች የፖሊሲዎች ቁንጮ” የሆነው የውጭ ጉዳይና የደህንነት ፖሊሲ በአግባቡ ተቀርጾ፣ ይህንን በቋሚነት የሚሰራ አስፈጻሚ አካል ማደራጀት ዋነኛ የኢትዮጵያ የፖለቲካ ችግሮች መፍቻ ምትሃታዊ አቅም (ማጂክ ዋንድ) ወይም የብር ጥይት (ሲልቨር ቡሌት) እንዳለው ተደርጎ በጄነራሉ ሰፊ ትንታኔ የተሰጠበት አይነተኛ ምክንያትም ከላይ የተዘረዘሩትን ግቦች ለማስፈጽም እንዲረዳ ታስቦ ሊሆን ይችላል። በመሰረቱ የኢትዮጵያ ዋነኛ ችግር ራሱ የህወሃት/ኢህአዴግ አገዛዝ ነው። አገዛዙ የሚያራምዳቸው ዘርፈ ብዙ ጸረ-ህዝብና ጸረ -ዲሞክራሲያዊ ተግባሮቹ በኢትዮጵያ ውስጥ ለሚገኙ ችግሮች ዋነኛ ምንጭና ተዋናይ መሆኑን በገሃድ የሚያሳዩ ምስክሮች ናቸው። ለዚህም ነው ጄ/ል ጻድቃን በሰፊው ትንታኔ የሰጠበት የውጭ ጉዳይና የደህንነት ፖሊሲ መኖር አለመኖር ወይም ይህን ፖሊሲ የሚከታተልና አማራጭ ሃሳቦችን የሚያቀርብ ቋሚ አካል መኖር አለመኖር ሕወሃትን ቀስፎ ከያዘውና ከሚያሰቃዩት የውስጥ ደዌው ጋር እምብዛም ተያያዥነት የለውም ብሎ መከራከር የሚቻለው። ጄ/ል ጻድቃን “የፖለቲካ ችግሮች” በሚል ጥቅል ሀረግ አደባብስው ያለፉባቸውን ሕወሃት ሰራሽ የሆኑ ችግሮችን እንደሚከተለው ማቅረብ ይቻላል።

ዋናው የኢትዮጵያ የደህንነት አደጋ የሀቀኛ ዲሞክራሲያዊ ስርአት አለመኖር ነው። ትልቁ የደህንነት አደጋ የኢትዮጵያን የብሄር ችግሮች ፈትቷል ተብሎ ከጅምሩ ሕወሃት እንደ ትልቅ ስኬት ሲመደቅበት የቆየው ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ስርአት ዲሞክራሲያዊም ፌዴራላዊም አለመሆኑ ነው! የህወሃትን ፍላጎት፣ የበላይነት፣

የዘረፋ፣ የአድሎአዊነትና የዘረኝነትን ስርዓት ማስጠበቂያና ማስቀጠያ መሳሪያና ጭንብል ከመሆን በዘለለ የተባለውን ሐቀኛ ዲሞክራሲንም ሆነ ፌዴራሊዝምን እውን አለማድረጋቸው ነው።

ህወሃት መራሹ የኢትዮጵያ እገዛዝ ዛሬ የኢትዮጵያን ህዝብ በባርነት ቀንበር ውስጥ ጠፍንጎ ይዞ፣ ስልጣን ከላይ እስከ ታች ድረስ በአንድ ብሔር ቁጥጥር ስር አስገብቶ አይን ያወጣ ዘረፋ፣ ግድያና አፈና መፈጸሙና ማስፈጸሙ የህዝብና የዜጎች የዕለት ተዕለት ትእይንት የሆነባት አገር ናት ኢትዮጵያ! ህዝቦቿ ባይ እጃቸውን አደባባይ ወጥተው የመብትና የዲሞክራሲን ጥያቄ ባቀረቡ ቁጥር መልሳቸው በአጋዚ ቅልብ ጦርና በፌዴራል ፖሊስ እንደ ጠላት በጥይት የሚቆሉባት፣ ዜጎቿ በጅምላ የሚታሰሩባት፣ የሚፈናቀሉባት፣ በየአመቱ በ10 ሚሊዮን የሚቆጠሩ ልጆቿ የሚራቡባት፣ በሺዎች የሚቆጠሩት ደግሞ ለተሻለ ሕይወት ወደ ስደት ሲሄዱ በባሕር ላይ የዓሳ ነባሪ ቀለብ ሆነው የቀሩባት፣ እህቶቻችን የአረብ ገረዶች ሆነው ለወሲብ ጥቃት የተጋለጡባት፣ ከፎቅ ላይ እየተወረወሩና በፈላ ውሃ እየተቀቀሉ በየቀኑ ፊሳቸው ወደ አገር ቤት የሚጮኑባት፣ ነዋሪዎቿ በቆሻሻ ክምር ናዳ የሚያልቁባት አገር ሆናለች ኢትዮጵያ! ከዚህም በተጨማሪ ዜጎች የመኖር ዋስትና ተነፍጓቸው በሰላም ከቤታቸው ወጥተው በሰላም መግባት የሚችሉበት ሕይወት የሩቅ ዘመን ትዝታ ከሆነ ሰነባብቷል። እንደ አሸን የፈሉ የስርዓቱ ሰላዮች እስከ ቤተክርስቲያንና መስጊድ ድረስ ሳይቀር ለመሰለልና አለመተማመንን ለመፍጠር የተሰማሩባት፣ ዘረፋ፣ ውሸት፣ ሌብነትና ማጭበርበር ባህል የሆነበትና ሰዎችን እንደሸቀጥ የማዘዋወር ንግድ እየተንሰራፋ የመጣበት አስደንጋጭ ሁኔታም ተፈጥሯል። እነዚህና ሌሎች እዚህ ላይ ያልተዘረዘሩ ተወራራሽ ችግሮች ህወሃት በሚመራው አገዛዝ የተፈጠሩ ናቸው።

ጄነራል ጻድቃን በእድገትም፣ በዲፕሎማሲም ሆነ በሰላም ማስከበር ወዘተ በአለም ማህበረሰብ ዘንድ የሃገራችን ተቀባይነት ጨምሯል በማለት የህወሃትን አገዛዝ “ስኬቶች” እውቅና በመስጠት ችግሩ በዋነኛነት የውጪና የደህንነት ፖሊሲ ችግር ነው በሚል አገላለጽ ለማድበስበስ ሞክረዋል። እንዲሁም ብጥብጥና ትርምስ የፈጠሩት የጸረ ሰላም ሃይሎች በቀጥታ ከሻዕቢያ ወይም በሻዕቢያ መንግስት አቀነባባሪነት የተፈጠረ ነው የሚል አንደኛው ያለውም ሃሳብ አስቀምጠዋል። በተለይም ደግሞ ጄነራል የኢትዮጵያ ህዝብ ያነሳውን ተደጋጋሚ የመብትና የነጻነት ጥያቄ በሻዕቢያ ተላላኪነት የፈረጁቸው ሽብርተኞችና የጸረ ህዝብ ሃይሎች ሴራ አድርገው ለማቅረብ የሞከሩበት ሂደት በጣም አስገራሚ ነው።

የህወሃት ትግራዮች የበላይነት በሌሎች ህዝቦች ኪሳራ በኢኮኖሚ፣ በፖለቲካ፣ በወታደራዊ፣ በደህንነት ተቋማት ውስጥ የአንበሳውን ድርሻ እንዲኖራቸው መደረጉና ይህም ኢፍትሃዊ አሰራር በሌለው ኢትዮጵያዊ ላይ የፈጠረው የበይ ተመልካችነት፣ የባይተዋርነትና የሁለተኛ ደረጃ ዜግነት ስሜት በህዝቦች አብሮ የመኖር እድል ላይ አሉታዊ ጥላውን አሳርፏል። ይህም ጤናማና የተረጋጋ ማህበረሰብ ለዘለቄታው ለመፍጠር በሚደረገው ሂደት ላይ የራሱን ሳንካ ማሳረፍ ብቻ ሳይሆን ህዝብ ለህዝብ፣ ብሄር ለብሄር በጎረጥ አንዲተያይ፣ በተቃርኖ እንዲቆምና ወደ ግጭት ምናልባትም ፍጅት ወደሚያስከትል ደረጃ ያደርሰው እንደሁ እንጂ የብሄራዊ ደህንነትን ወደሚያረጋግጥ፣ የሰላምና መረጋጋትን ዋስትና ወደሚያስቀጥል መንገድ ፈፀሞ ሊመራው አይችልም።

እጅግ ጥልቀት ያለው የደህንነት ፖሊሲ ተቀመረ አልተቀመረ ፋይዳ ቢስ ነው። መሰረታዊ ምክንያቱም ይህ ፖሊሲ ሊከላከላቸው የሚችሉ የደህንነት አደጋዎች መሰረታዊ ምንጮቻቸው የደህንነት ፖሊሲ አወጣለሁ የሚለው ራሱ ህወሃት የዘረጋው አምባገነናዊ፣ ዘራፊ፣ ዘረኛ፣ አድሎአዊ የአፓርታይድ መሰል ስርአት በመሆኑ ነው! ጅራፍ ራሱ ገርፎ ራሱ ይጫሃል እንዲሉ ህወሃት ራሱ የሃገሪቱ ዋና የደህንነት ስጋት ሆኖ ሳለ “በጥልቀት የተጠናና ምልእኡ የሆነ የሃገሪቷን የደህንነት ፖሊሲ አስፈጻሚ/አስተግባሪ ምሆኑ በጣም አስቂኝ ያደርገዋል። ጄነራሉም ቢሆኑ ህወሃትን የሃገሪቷ የደህንነት ስጋቶችና አደጋዎች የሚያመንጭ ኃይል ሆኖ ሳለ ራሱ መፍትሄ ብሎ የሚያስቀምጠውን የደህንነት ፖሊሲ ባለቤትና አስፈጻሚ ሊሆን እንደማይችል መረዳት የገባዋል። በህወሃት የበላይነት የሚዘወደው አገዛዝ የሃገሪቷ ትልቁ የደህንነት ስጋትንና አደጋ ስለመሆኑ መካካድ አያስፈልግም። ጄነራል ጻድቃን ይህንን ሐቅ ጠንቅቀው የሚረዱት ይመስለኛል።

ከላይ እንደተጠቀሰው እጅግ ከባዱ የኢትዮጵያ የደህንነት አደጋ ህወሃት በመላው የኢትዮጵያ ህዝብ ላይ ያንሰራፈው የትግራይ የበላይነት ወይም የገዢ መደብነት ስርአት ነው። ይህም ስርዓት በፖለቲካው፣ በኢኮኖሚው፣ በመንግስታዊ ተቋማት፣ በመከላከያ፣ በደህንነት “እንወክለዋለን የሚሉትን” የትግራይ የህዝብ ቁጥር ፈጽሞ የማይመጣጠን የአናሳ ብሔር አባላትን የተጠቃሚነት፣ የፈላጭ ቆራጭነት፣ ኢፍትህዊ በሆኑ መንገዶች ለዘመድ አዝማዶቻቸው ሁሉ ሳይሰሩ በአንድ ጀንበር ባለሃብት የሚሆኑበትንና የሚከብሩበትን መንገድ በግልጽና በስውር ያመቻቸ እኩይ ስርዓት ነው። በሌላ በኩልም በየእስር ቤቶቹ የሌሎች ብሄር ተወላጆች “አንተ አማራ፣ አንተ ኦሮሞ፣ አንተ ጉራጌ ሽንታም ” በማለት እያዋረዱ ትግሪኛ ተናጋሪ በሆኑ የሰርዓቱ ሰዎች የሚፈጸሙ እጅግ ዘግናኝ ግፎችና ሰቆቃዎችን እዚህ መዘርዘር ለቀባሪው ማርዳት ነው። የዚህ መጥፎ ስርዓት ሰላባ የሆነው የኢትዮጵያ ሕዝብ ለሃያ

ስድስት ዓመታት ያየው፣ የሰማው፣ የደረሰበትና ያንገፈገፈው የግፍ ዋንጫ ነውና!
በብዙ መገለጫዎች የሕወሃትን የበላይነት፣ መሰረነት፣ ስግብግብነት፣ ጭካኔ ማሳየት
ይቻላል። ለዚህም ነው ህወሃት የሚዘውረው አገዛዝ ከመቼውም ጊዜ በላይ
የኢትዮጵያ ብሄራዊ የደህንነት ስጋትና አደጋ ተደርጎ የሚቆጠረው። ጄነራል ጻድቃን
ይህን ራሱ ስጋት የሆነውን ሃይል ነው እንግዲህ ሃገሪቷን የሚያረጋጋና ከተደቀኑበት
የደህንነት አደጋዎችም መጠበቅ የሚያስችል የደህንነት ፖሊሲ እንደሚያወጣና
የፖሊሲው ይዘትም ምን መሆን እንዳለበት የተናገሩት!

የኢትዮጵያ ህዝብ በፍትህ ህይወቱን የሚመራበትን፣ የህግ የበላይነት በሰፈነበት
ስርአት የሚዳኝበትን፣ ፍትሃዊ የሆነ የስልጣንና የሐብት ክፍፍል፣ ማህበራዊ
ፍትህ የሚሰፍንበትን ስርዓት ከምንም ጊዜውም በላይ ይናፍቃል። ዜጎች በነጻነት
አብረው የሚኖሩበት ፣ የዘላቂ ሰላምና ደህንነት ዋስትና የተረጋገጠበት፣ ብዙሃኑ
እየተራበ ጥቂቶች በጥጋብ የማያገሱበት፣ ማሕበራዊ ፍትህና ብልጽግና ለሁሉም
አካባቢዎች በተግባር የሚተረጎምበትን ኢትዮጵያን ማየት ይመኛል። ሆኖም ከምኞት
ባሻገር ለነኚህ የተቀደሱ ዓላማዎች መሳካት ዜጎች ሁሉ ከልብ ሊጨነቁባቸው፣
ብሎም በጽናት ሊታገሉላቸው የሚገቡ ግቦች መሆን አለባቸው። አሁንም
እደግመዋለሁ! ዛሬ በኢትዮጵያ ውስጥ የተንሰራፋው የሕወሃት ገዢ መደብ
ሁሉንም በባለቤትነትና በበላይነት ይዞ በሚገኝበት እጅግ አስፈሪና አሳፋሪ ሁኔታ
ውስጥ እንገኛለን።

ይህ ዐይን ያወጣ አድሎአዊና ኢፍትህዊ የስልጣን፣ የሀብትና የጥቅም ክፍፍል
ብሎም ይህ ክፍፍል የፈጠረው አስከፊ የሆነ ብሄሮች የጎረጥ የሚተያዩበት ሁኔታ
ሊካድ አይገባውም። እንደውም የብልህና አርቆ አሳቢ፣ ዘመን ተሻጋሪ፣
ባለራይና የፖለቲካ መፍትሄ አመንጪነት መነሻ መሆን ያለበት ይህን መራር ሐቅ
ከምንም በፊት አስቀድሞ በመቀበልና በመጋፈጥ መሆን ይኖርበታል። ምክንያቱም
ይህ ነባራዊ ሁኔታ ለዘላቂታው የሕዝብ አብሮ መኖር፣ ሰላም፣ መረጋጋትና
ባጠቃላይ ለሀገሪቱ ህልውና የሚያሰጋ ትልቁ የደህንነት ፈተና በመሆኑ ነው። እናም
ይህንን አደገኛ አካሄድ በትዕግስት፣ በጥበብና በቁርጠኝነት በመቀልበስ የአገሪቱን
ህልውና፣ የሕዝቦችን በእኩልነትና በሰላም መኖር ለማረጋገጥ መጨነቅና መታገል
ሲገባ ነው እንጂ ጄነራል እንዳነሱት ሃሳብ የችግሮቹን ዋና ምንጭ ትተው ጉዳዩን
ከውጪና ደህንነት ፖሊሲ ጋር በዋነኝነት በማያያዝ አይደለም። አለባበሰው ቢያርሱ
ባረም ይመለሱ እንዳይሆን።

በኢትዮጵያ ውስጥ መጥቶ የነበረው የጸጥታ ችግር አስቀድሞ ሊታይ ይችል ነበር።
በሰው ህይወት፣ በንብረት ላይ ጉዳት ሳያስከፍል፣ የጊዜአዊ አስቸኳይ አዋጅ

ሳያስፈልግ ለመከላከል ይቻል ነበር። ሀገር ተናውጦ “በጊዜያዊ አስቸኳይ አዋጅ ነው የቆመው” ይላሉ ጄ/ል ዳድቃን! እውን የመጣው የህዝብ ቁጥና አልገዛም ባይነት የፖሊሲ አለመኖር ወይንስ የሕወሃት/ኢህአዴግ ፖሊሲዎች ጸረ-ህዝብነት ያመጡት ነው ብሎ ለጠየቀ ሰው መልሱ ግልጽና ግልጽ ሆኖ ይታየዋል። በተለያዩ ጊዜያት የተተገበሩ የህወሃት ፖሊሲዎች ያመጡት ድርብርብ ችግሮች መሰረቱ የስርዓቱ ጸረ-ዲሞክራሲያዊና ጸረ-ህዝብነት መሆኑ ላይ ነው። ሌላ ምንም ሚስጥር የለውም! ይህን መሰረታዊ ችግር በደህንነት ፖሊሲ ምሉዕነትና አፈጻጸም ያለመኖር የመጣ ችግር ነው ብሎ ለማቅረብ መሞከር ሃገሪቱ አሁን የገባችበትን ቅርቃር በሚገባ ባለመገንዘብ ወይንም ኃላፊነት በጎደለው መንፈስ ሆነ ተብሎ ለራስ በሚሰላ ጥቅም አማካኝነት ችላ የማለት ጉዳይ እንደሆነ ተደርጎ ነው የሚወሰደው።

ጄ/ል ዳድቃን የስርዓቱን ዝቅጠት “የውስጥ የፖለቲካ ችግር” ሲሉ በደምሳሳው ቢገልጹትም የሀገሪቱን የፖለቲካ ችግሮች ዋና ዋና ገጽታዎች ከዚህ በፊት በጻፉት ጽሁፍ በስሱም ቢሆን እንደገለጹት በዚህኛው ቃለ ምልልሳቸው ሊገልጹና ሊዘረዝሩ አልደፈሩም። መሰረታዊ የህዝብ ጥያቄዎችና ከላይ የተዘረዘሩት እውነታዎች የሚቀየሩበት መሰረታዊ ለውጦች እስካልመጡ ድረስ “የህዝብ የአስተሳሰብ አንድነት” ሊመጣ ከቶም አይችልም። በሀገሪቱ የሚገኙ ችግሮች ስርአቱ የወለዳቸውና ያሳደጋቸው እንደመሆናቸው መጠን በዚህ ስርአት የህዝብ ጥያቄዎች መልስ ሊያገኙ እንደማይችሉ ያለፉት ሃያ ስድስት አመታት ስለ ስርአቱ ማንነትና ምንነት ብዙ አሳይቶናል፤ ብዙም አስተምሮናል። በዚህ ረዥም ሂደት ውስጥ ህወሃት ይበልጥ ከህዝቡ እየተነጠለ ዛሬ አብዛኛው የኢትዮጵያ ህዝብ የስርአቱን መውደቅ የሚናፍቅበት ሁኔታ ውስጥ ይገኛል። ህወሃት የህዝቡን የአስተሳሰብ አድማስ ወደ ሚፈልገው አቅጣጫ ለመምራት ቀርቶ የራሱንም ህልውና ለማቆየት ከማይችልበት አዘቅት ውስጥ መግባቱን ለማሳየት ብዙ መድከም የሚያስፈልግ አይመስለኝም። እንዳውም ዋናው ጥያቄ መሆን ያለበት ““ሕወሃት የወደቀበት አዘቅት ውስጥ ምን ያህል ጊዜ በሕይወት ይቆይ ይሆን?” የሚለው ይመስለኛል።

በመቀጠልም አሁንም ትልቅ የደህንነት አደጋ “እያረገዘ ያለ ሊኖር ይችላል” ይላሉ ጄ/ል ዳድቃን። የጊዜ ጉዳይ ነው እንጂ እነዚህ የተረገዙ ችግሮች የፖለቲካ ስርዓቱ መሰረታዊ ለውጥ እስካለመጣ ድረስ መፈንዳታቸው አይቀሬ ነው። ለማርቀቅና ለማጸደቅ ውይንም ለማሻሻል እያሰቡት ያለው የደህንነት ፖሊሲ ይህን የለውጥ ሱናጫ ሊያቆመው ከቶም አይቻለውም። ሌሎች የስርአቱ ፖሊሲዎች ሁሉ የሚመነጩት ከዚህ የህወሃት መለያ ከሆኑት ስግብግብነቱ፣ ጸረ ዲሞክራሲያዊና ጸረ ህዝብ ባህሪያቶቹ በመሆኑ ነው።” መከለስ ያለበት” የውጪና የደህንነት ፖሊሲም ከህወሃት ጸረ ህዝባዊነትና ጸረ ዲሞክራሲያዊነት የሚመነጩና የስርአቱን እድገት

ለማራዘም ተብሎ የሚቀመር በመሆኑ ከመነሻው ጄነራል ጻድቃን እንደተመኙት የችግሮቹ መፍትሄ ሆኖ ሊመጣ አይችልም።

መሰረታዊ የህዝብ ጥያቄዎች በመሰረታዊ ለውጦች እስካልተመለሱ ድረስም “የህዝብ የአስተሳሰብ አንድነት” ሊመጣ አይችልም። የሀገሪቱን ዘርፈ ብዙ የፖለቲካ ችግሮች ለመፍታት የማይፈልግ፣ ይህን ካደረግኩ ስልጣኔን አጣለሁ በሚል ስሌት ዘረኛና አምባገነን የሆነውን የህወሃት የፖለቲካና ኢኮኖሚያዊ የበላይነት ለማስቀጠል የሚተጋ፣ በተንኮልና በመሰሪነት እንዲሁም በጭካኔው የተካነ መሆኑ የተረጋገጠለት ስርዓት የአገሪቱን የጸጥታና የደህንነት ችግሮች ለዘለቄታው ሊፈታ የሚችል ሃይል ሊሆን አይችልም። ከገለጻ እንቁላል ጤናማ ጫጫት አይፈለፈልም እንዲሉ! ራሱ የሀገሪቷ የደህንነት ስጋት ስለሆነ ከማንም በላይ የችግሮቹ ምንጭና መንስኤ ነው!

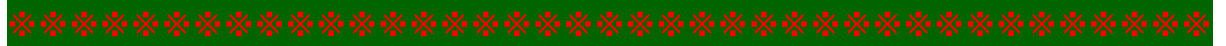
አርበኞች ግንቦት 7ም ሆነ አነግ እንዲሁም ሌሎች ጄ/ሉ ያልጠቀሷቸው ሃይሎች ህልውና መሰረት በሃገር ውስጥ ህወሃት የፈጠራቸው ሁኔታዎች፣ ጸረ ህዝብነቱና ጸረ ዲሞክራሲያዊነቱ፣ ራሱ ያወጣውን ህገ-መንግስታዊ መብቶች በተደጋጋሚ በመርገጥ ስላማዊ ህጋዊ ትግልን ለማድረግ ፈጽሞ በማይቻልበት ደረጃ የፖለቲካ ምህዳሩን በማጥፋቱ እንጂ እነዚህን የፖለቲካ ሃይሎች ሚረዱ ሁሉ፣ ኤርትራን ጨምሮ ስለፈለጉ ሊሆን አይችልም። ጭቆና ባለበት ጭቆናን የሚታገሉ ሃይሎች መኖራቸው ተፈጥሯዊ እውነታ ነው። የነዚህን ሃይሎች ተጽዕኖ ለመቀነስና ጨርሶውን ለማጥፋት የደህንነት ፖሊሲ አይነቶች ቢደረደሩ ምንም የሚፈጥረው ፋይዳ የለም። የነዚህ ሃይሎች የህልውና መሰረት ስርዓቱ የፈጠራቸው ዘርፈ ብዙ “የፖለቲካ ችግሮች” ናቸው። የስርዓቱ ጸረ ህዝብነትና ጸረ ዲሞክራሲያዊነት እስካለ ድረስ በየፊናው የሚደረገው ትግል እያደገና እየሰፋ እንደሚሄድና ህዝቡ ከዚህ አስከፊ ቀንበር ነጻ ለመውጣት ምንም አይነት መስዋዕትነትን ከመክፈል ወደኋላ እንደማይል ጄነራሉ የሚጠፋቸው አይመስለኝም።

(ይቀጥላል)

ነጻነት ቡልቶን ቀጥሎ ባለው የኢሜልና ሬስፐንዲን አድራሻ ማግኘት ትችላላችሁ

Netsanetbulto2017@gmail.com

<https://www.facebook.com/netsanet.bulito.58>

**ሌ/ጄነራል ጻድቃን፣ ህወሃት፣ ኤርትራ እና ቀይ ባህር-
ክፍል ሁለት**
በነጻነት ቡልቶ

July 01, 2017

ጄ/ል ጻድቃን ፣ የቀይ ባህር እና ኤርትራ

ጄነራል ጻድቃን “ኢትዮጵያ የቀይ ባህር ሀይል መሆን አለባት” የሚል አስገራሚ ሃሳብ አንስተዋል። “ኢትዮጵያ የቀይ ባህር ሀይል መሆን አለባት” የሚለው ማደናገሪያ ሃሳብ ሕወሃቶች ያዳከሙትን የኢትዮጵያን ብሄረተኝነት ስሜት ለማነሳሳት ይጠቅመናል በሚል ስሌት በእነ ጄ/ል ጻድቃን በኩል ነገሮችን ለማጥናት እየሞከሩ ሊሆን እንደሚችል መገመት ይቻላል ። እንደሚታወሰው ቀደም ሲልም በአረብ ጸደይ (አረብ ስፕሪንግ) ወቅት የአረቡን አለም ያናወጠው የለውጥ ማዕበል ወደ ኢትዮጵያ ይዘመታል የሚል ስጋት ውስጥ ገብቶ የነበረው ሚቼ መለስ ዜናዊ አባይን የመገደብ ፕሮጀክት በማስተዋወቅ የህዝብን ትኩረት ለማስቀየስ- ውሱን በሆነ መልኩም ቢሆን- አስተዋጽኦ አድርጎላቸው ነበር ። አሁን ደግሞ ስርዓቱ ከገባበት አጠቃላይ ቀውስ ለመውጣት ባለተራው “የቀይ ባህር ሀይል” ሆኖ የመውጣት ጥያቄን ማራገቡ ያዋጣል የሚል መደምደሚያ ላይ ደርሰውም ሊሆን ይችላል። በዚህ “ገዢ ሃሳብ” የ”ህዝብ የአስተሳሰብ አንድነት” ይመጣል ከሚል እሳቤ የተሰለ ይመስላል። በተጻራሪው ከዚህ አመለካከትና አቋም የተለዩ ኢትዮጵያውያን ሁሉ በግብጽ ወይንም ባጠቃላይ በአረብ “ቅጥረኛነትና ተላላኪነት” ይፈረጃሉ ማለት ነው። የደርግ ስርዓት ሻዕቢያን፣ ወያኔንና ሌሎች ተቃዋሚዎችን በዘመኑ ከፈረጀው ጋር ተመሳሳይነት ባለው መልኩ ማለት ነው። ደርግና ሕወሃት በዚህ ተቃዋሚዎችን ከመክሰስና ከመፈረጅ አኳያ ተመሳሳይነት እንዳሏቸው ማጤን ያስፈልጋል።

ብሔራዊ ጥቅም ወይንም “ናሽናል ኢንተረስት” ከሚለው መርህ በመነሳት የኢትዮጵያ ብሄራዊ ጥቅምና ብሄራዊ ደህንነት ሊጠበቅ የሚችለው” የቀይ ባህር ሀይል መሆን ሲቻል ነው” የሚለውን አዲስ መዝሙር በማስተዋወቅ እንደ ጄ/ል ጻድቃን አገላለጽ “የህዝብን የአስተሳሰብ አንድነት” እናመጣለን ፣ የህዝቡንም ትኩረትና የሚጠይቃቸውን መሰረታዊ የፍትህ፣ የነጻነት፣ የህግ የበላይነት፣ የሃቀኛ ዲሞክራሲያዊ ስርዓት ምስረታ፣ እንዲሁም የስርዓት ለውጥ ጥያቄዎች ወደ በስተኃላ መቀመጫ ይገባሉ ማለት ነው። በዚህም ስሌት የኢትዮጵያ ህዝብ ስርዓቱ የወለዳቸውን ዘርፈ ብዙ የፖለቲካ ችግሮችን ወደ ጎን ትቶ ቀይ ባህር

ላይ እንዲያንጋጥጥ ልናደርገው እንችላለን በማለት ሊሄዱበት እየተዘጋጁ ሊሆን ይችላል። የዚህ አመለካከትና ሂደት ዋና ግብም በህወሃት ስር የምትገኘው ኢትዮጵያ የአካባቢዋ ሃይል የምትሆንበትና ህወሃት ያንሰራፋው የትግራይ የበላይነት የስልጣን እድሜ የሚቀጥልበትና የሚረጋገጥበትን ስርዓት ማጠናከር ነው። ይህንንም እውን ለማድረግ የኢትዮጵያን የፖለቲካ ችግሮች ሊፈቱ የሚችሉ ማናቸውም ተቃዋሚ የፖለቲካ ሀይሎች የሚመቱበት፣ እንደ ጄኔራል አገላለጽም በመንግስት “ቁጥጥር ስር የሚውሉበት”፣ እነዚህን ሀይሎች ይደግፋል በሚል የሚከሰሰው “የኢሳያስ ኣፈወርቂ የኤርትራ መንግስት” የሚወገድበት ሁኔታ ይመቻቻል ማለት ነው።

ለመሆኑ የሕወሃት አገዛዝ የቀይ ባህርንና የባህር በርን ጉዳይ ለማሳካት ጄ/ል ጻድቃን እንደሚለው በወታደራዊ መንገድ ኤርትራን ለማጥቃትና ያለውን መንግስት ለማስወገድ ወታደራዊ ብቃቱና አቅሙ አለውን?

በዚህ ጥያቄ መነሻነት የተወሰኑ ነጥቦችን አፍታተን ብናየው መልካም ይመስለኛል። ህወሃት ስትራቴጂክ አመራር ሊሰጥ የሚችል ወታደራዊ አዛዦች የለውም። የሕወሃት ጄኔራሎች መከላከያውን ባለፉት ሀያ አመታት 95 በመቶ፣ ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ደግሞ ከ70 በመቶ በላይ በስትራቴጂክና ከዚያም በታች ባሉ እርከኖች በአመራርነትና በአዛዥነት ለ26 አመታት ተቆጣጥረውታል። የመከላከያ ሰራዊት አዛዦች አሁን ያሉበትን የስልጣን ቦታ የያዙት በብቃት፣ በእውቀትና በክህሎት መስፈርቶች ሳይሆን በፖለቲካና በመጡበት የትግሬ ብሄር ተወላጅነታቸው ወይም የሕወሃት ታጋዮች በመሆናቸው ብቻ መሆኑ የሚያከራክር አይደለም። መሰረታዊ በሚባል ደረጃ አለም አቀፍ ደረጃውን የጠበቀ የመደበኛ ሰራዊት ማለትም የምድር፣ የአየርና ልዩ ልዩ ሃይሎችን አስተባብረውና አቀናጀተው ለመምራት የሚያስችል እውቀትም፣ ትምህርትም ሆነ ክህሎት እንደሌላቸው በድፍረት መናገር ይቻላል። ይህንንም ሃቅ ጄኔራል ጠንቅቀው ያውቁታል።

የወያኔ ሰራዊት ሞራል በጣም የዘቀጠ መሆኑን ጄ/ል ጻድቃን የሚጠፋቸው አይመስለኝም። ሰራዊቱ በብሄር እንዲያስተናግድ እንዲከፋፈል መደረጉ ከፍተኛ ለሆነ የስነ ልቦና ክስረት ዳርጎታል። የሰራዊቱ ጓዳዊ ግንኙነት በጣም የላላና በጎረጥ የሚተያይ ሆኗል። ከላይ እስከ ታች ማለትም ከስትራቴጂክ እዝ እስከ ታክቲካል የሚንቀሳቀሰው በወታደራዊ ዕውቀት፣ ብቃትና ክህሎት ሳይሆን በፖለቲካዊ ታማኝነትና በህወሃት ትግሬነት የተደራጀ እዝና ቁጥጥር (Command and control) ባለበት ሁኔታ መሆኑም ያደባባይ ሚስጥር ነው። የመከላከያ ተቋሙ የሰራዊቱ አዛዦች በተለይም የህወሃት ምርጫ የሰራዊቱን የስንቅ አቅርቦት በማጭበርበርና በኮንትሮባንድ ንግድ የሚከብሩበት (በተለይም በሶማሊያና በኦጋዴን)፣ ለሰራዊቱ

ከውጭ የሚመጡ ልዩ ልዩ መሳሪያዎችን፣ አውሮፕላኖችንና መለዋወጫዎችን በመሸጥ በኢትዮጵያ ህዝብ ኪሳራ እየደለቡ ያሉበትና በሙስና የተጨማሪቱ አመራሮች የተሰገሰጉበት ሆኗል! ሰራዊቱና የኢትዮጵያ ህዝብ ይህን ዕውነት በሚገባ እያወቀው፣ ሰራዊቱን ተማምኖ በፈረንጆቹ በ2000 ዓ/ም እንዳደረገው የሕወሃትን የበላይነት በኢትዮጵያ ህዝብና በአካባቢው ሀገሮች ላይ ለማስቀጠል ኤርትራን በወታደራዊ ጡንቻ አዳክማለው ወይም “የኢሳያስ እፈወርቂን መንግስት” አስወግዳለሁ ብሎ አጉል ቢጋበዝ ለዳግም ለቅሶና ውርደት ሊዳርገው የሚችል አካሄድ መሆኑን ጄ/ል ጻድቃን ሊጠፋቸው የማይችል ሃቅ ነው።

በአሁን ሰአት ጦርነት ቢነሳ በኤርትራ በረሃና ተራራማ ቦታዎች ውስጥ ዘልቆ ማዋጋት የሚችል ከፍተኛ የጦር አዛዦች የሉም። የሰራዊቱ የሰው ሃይል በጣም አነስተኛ ነው። በአሁኑ ሰአት የመደበኛ ተዋጊው ሃይል በጣም በዛ ቢባል ከ120,000 አይበልጥም። በህወሃት ስር የሚገኘው ሰራዊት 18 ክፍለ ጦር ሲሆን ከዚህ ውስጥ 6ቱ ሜካናይዘድ ክ/ጦር ነው። የተቀረው 12ቱ እግረኛ ክ/ጦር ነው። በተለያዩ ምክንያቶች ሰራዊቱ ከመከላከያ እየከዳ መጥፋት የእለት ተእለት ክስተት ሆኖ በአዛዦች ደረጃም ጭምር የሚጠፋ የመከላከያ ሰራዊት አባላት እየተበራከቱ መጥተዋል። በአሁኑ ሰአት በአንድ እግረኛ ክ/ጦር ውስጥ ቢበዛ 6,000 ሰራዊት ነው ያለው። በሜካናይዘድ ክ/ጦር ደግሞ ቢበዛ ከ 2500 አይበልጥም። በዚህም መሰረት በሕወሃት ስር የሚገኘው ሰራዊት ሌላን አገር መውረር ቀርቶ ከሌላ አገር ጥቃት ቢሰነዘርበት እንኳ ያንን መመከት የሚችል የሰራዊት ብዛትም ሆነ አቅም በጭራሽ የለውም።

በኢትዮጵያ ውስጥ ያለው የህዝብ ተቃውሞ በተለይ በአማራና በኦሮሚያ አካባቢዎች ያለው ተቃውሞ በተፋፋመበት ሁኔታ ህወሃት ወደ ኤርትራ ጦርነት ቢጀምር መሃል አገሩ ክፍት ስለሚሆን ህወሃትን ለማስወገድ ወደ ኤርትራ ጦርነት መክፈቱ ለተቃዋሚዎች ትልቅ የምስራች ተደርጎ እንደሚወሰድ ህወሃት ራሱ ያውቀዋልና ድንበር አካባቢ ለማስቀየሻ ካልሆነ በስተቀር ህወሃት በኤርትራ ላይ ሙሉ ጦርነት አይከፍትም። ነገር ግን በተስፋ መቁረጥ ስሜት ተቅብዝብዝ ሙሉ ጦርነት ከከፈተም የራሱን የመቃብር ጉድጓድ መቆፈር ይሆናል።

በኢትዮ- ኤርትራ ጦርነት (በፈረንጆቹ 1998-2000) ወቅት ከመረጃ አንጻር ትልቁን ሚና ሲወጡ የነበሩት የቀድሞ የደርግ አገዛዝ ስር ያገለገሉ የሰራዊት አባላት ነበሩ። አብዛኛው የቀድሞ ሰራዊት በኤርትራ ውስጥ ለረጅም ጊዜ በግዳጅ የቆየ በመሆኑ የኤርትራን እያንዳንዱን አካባቢና ክፍል እንደ እጅ መዳፋ ያውቁ ነበር። በዚህም ሁኔታ በኢትዮ- ኤርትራ ጦርነት ወቅት እነዚህን የቀድሞ ሰራዊት አባላትን

በመጠቀም ህወሃት የነበረበትን የመረጃ ክፍተት ጭምር ለመሙላት ጥሯል። ይህም በጦርነቱ ሂደት ተጠቅሞበታል።

አሁን ባለበት ሁኔታ ግን ህወሃት ኤርትራን በሙሉ ልውረር ቢል የትኛው የህወሃት የጦር አዛዥ ነው የኤርትራን ተራራማ የውጊያ ቀጠናዎች በአግባቡ ሊያውቅ የሚችለው? እንደሚታወቀው አብዛኛዎቹ የህወሃት የጦር አዛዥ መሰረታዊ የሚባለውን የካርታ ንባብ እንኳን የማያውቁ ናቸው። ከመረጃ ጋር ተያይዞ ህወሃት በኤርትራ ውስጥ ስላለው አጠቃላይ ሂደት አንድን ጦርነት ለማከናወን የሚያስችል በቂ መረጃ እንደሌለው በመከላከያ የወታደራዊ መረጃ ውስጥ የሚሰሩ አካላት ሁሉ የሚያውቁት እውነታ ነው።

ህወሃት ኤርትራ ላይ ሙሉ ወረራ እፈጽማለው ቢል እንኳን እኔ ባለኝ ግርድፍ ግምት በትንሹ 200,000 መስዋዕት የሚሆን ሰራዊት ያስፈልገዋል ። ሙሉ ወረራ ከታቀድም ቢያንስ ቢያንስ 3 እጥፍ በትንሹ ከ 600,000 በላይ ሰራዊት ማሰለፍ ሊኖርበት ከዚህ ውስጥም ቢያንስ 200,000 ሰራዊት ጭዳ፣ ፈንጂ ረጋጭ፣ የጥይት ማገዶ በማድረግ ነው አስመራ ሊገባ የሚችለው። እኔ እስከሚገባኝ ዋናው የጦርነት ቀጠና ደግሞ አስመራ አይደለም። ደርግ 17 አመት ለፍቶ ናቅፋን መያዝ ያልቻለውን ህወሃት ከአስመራ፣ ከረን እስከ ናቅፋ የተዘረጋውን ሰፊ የጦርነት ቀጠና ለመወጣት ምን ያህል ሰራዊት ያስፈልገዋል ስንል ጉዳዩ ምን ያህል ውስብስ እንደሆነ እንረዳለን። በተለያዩ ምክንያት ይህን ያህል ቁጥር ሰራዊት ማሰባሰብ ቢቻል እንኳን ከስትራቴጂክ ጉዳዮች እስከ ታክቲካል ደረጃ ያሉ የውጊያ ሂደቶችን መምራት የሚችሉ የጦር አዛዥ የሉም። ይህ ማለት ጄኔራል ጻድቃን ያሰቡት ጦርነቱ ሳይጀመር በሽንፈት መጠናቀቁን የሚያሳይ ይሆናል።

ሌላ ትልቅ ነጥብ እናንሳ። በመቶ ሺዎች የሚቆጠሩ ኢትዮጵያውያን በኢትዮ-ኤርትራ (ከፈረንጆቹ 1998-2000) እነ ጀ/ል ጻድቃን በመሩት ጦርነት ህይወታቸውን ገብረዋል። እኔ ባለኝ መረጃ በጦርነቱ 92,450 በላይ የኢትዮጵያ ውድ ልጆች ህይወታቸውን መሰዋት አድርገዋል። ለከባድ እና ቀላል የአካል መቁሰል የተዳረጉ በብዙ ሺ የሚቆጠሩ ኢትዮጵያውያን ቤት ይቁጠራቸው። እንግዲ ይህ ሁሉ ጉዳት የደረሰው ድንበር አካባቢ በተደረገ የአውደ ውጊያ ቀጠና ነው። ወደ ኤርትራ ውስጥ እየዘለቁ የሚኬድ ቢሆን ኖሮ የጉዳቱ መጠን ምን ያህል ሊሆን እንደሚችል መገመት አያዳግትም። በኢትዮጵያውያን ላይ እንደደረሰው ጉዳት ሁሉ ያ ጦርነት በብዙ ሺ የሚቆጠሩ የኤርትራ ወጣቶችን ህይወትም የቀጠፈ ጦርነት ነበር። በኤርትራ ምድር ልጁን ያላጣ አካባቢ መኖሩ ያጠራጥራል። በኤርትራ ምድር ለሚሰማው ሀዘን፣ ቁጭትና፣ ከፍተኛ ምሬት ለጦርነቱና ለተከፈለው የህይወትና የንብረት ውድመት

ኪሳራ ተጠያቂ የሚያደርጉት ህወሃትን ነው። እንዲያውም ወረድ ሲል በአንዳንድ አካባቢዎች እነዚህ “ትግሬዎች” በደርግ ዘመንም ሰላዮች ሆነው ልጆቻችንን ሲያሳስሩ፣ ሲያስገርፉና ሲያስገድሉ ነበር የሚል ሮሮ የሚሰማ ሲሆን አሁንም የልጆቻቸውን ህይወት የቀጠፈውን የኢትዮ ኤርትራ ጦርነት በተመሳሳይ መንገድ የሚተረጉሙ በሚልዮኖች እንዳሉ መታወቅ ይኖርበታል። ጦርነቱን ተከትሎ ለትግራይ ማህበረሰብ ያለው ጥላቻ እንዲ በቀላሉ የሚታይ አይመስለኝም። በመሆኑም የህወሃትን ወረራ ደግፎ በእልልታ የሚቀበል ኤርትራዊ ለማገኘት ለህወሃት ትልቅ አቀባይ እንደሚሆንባቸው የሚያጠራጥር አይደለም። በሽምቅና በደፈጣ ውጊያም ይሁን በመደበኛ ጦርነት የህወሃትን ወረራ ሊመክት የሚችል በርካታ ቁጥር ያለው ኤርትራዊ እንደሚሳተፍና እስከመጨረሻው የደም ጠብታው እንደሚፋለማቸው ጄ/ል ዳድቃንም ሆነ ሌሎች የህወሃት የጦር አበጋዞች በትዕግስት ሊያጤኑት የሚገባ እውነት ነው።

“የአይናቸውን ቀለም ካላማረን እናባርራለን” በሚል ትብኢት መለስ ዜናዊ ለዘመናት ከኖሩበት አካባቢዎች በግፍ እንዲባረሩ የተደረጉት ኤርትራዊያን ከዚያም በኋላ በህወሃት ትግራዮች ሀብት ንብረታቸውን ተቀራምተውታል። ከኢትዮጵያ ወደ ኤርትራና ልዩ ልዩ ሀገሮች እንዲሰደዱ የተገደዱት እነዚህ በመቶ ሺ የሚቆጠሩ ኤርትራውያን የህወሃትን የኤርትራ ወረራ አቅፈውና እልል ብለው የሚቀበሉ ናቸው ብሎ ማሰብ “የወጋ ቢረሳ ፣ የተወጋ አይረሳም” የሚለውን ብሂል መርሳት እንደሚሆን በወቅቱ የጦር ሃይሎች ኤታማዥር ሹም የነበሩት ሌ/ጄነራል ዳድቃን የሚጠፋቸው አይመስለኝም።

ባለፈው ጦርነት የሃይል ሚዛኑ በ11ኛው ሰዓት ወደ ኢትዮጵያ እንዲያጋድል ያደረጉት ዋና ዋና ምክንያቶችን በማንሳት ጄነራሉን ማስታወስ ጠቃሚ ይመስለኛል ።

- 1ኛ) ሲንኳስሰ የነበረውን የኢትዮጵያን ብሂረተኝነት ስሜት ለህዝቡ “ሀገራችን ተጠቃች ተወረረች” በሚል የህወሃት አገዛዝ ራሱን በኢትዮጵያዊነት ካባና ሰንደቅ አላማ ስር በመወሸቁና ቀደም ሲል በህወሃት ስርአት ላይ ከፍተኛ ጥላቻ የነበረውን በውስጥም ሆነ በውጭ ሀገራት የነበረውን ኢትዮጵያዊ በተወሰነም ደረጃ ቢሆን በማጭበርበሩና ከጎኑ በማሰለፍ የተገኘ ነበር።
- 2ኛ) ለውርደትና ለችግር የዳረጋቸውን የቀድሞ ከፍተኛ የጦር መኮንኖች፣ የአየር ሃይል አብራሪዎች፣ የመስመር መኮንኖችና ልዩ ልዩ የጦር ስልትና ቴክኒክ ባለሙያዎች እየለመነ በገፍ ስለስገባቸው እንጂ እንደ ጅምሩ በሕወሃት ከነገሮችና ጄነራሎች የተመራው ጦር በበርካታ ዙር ውጊያዎች ላይ ከፍተኛ የሕይወትና የሞራል ውድቀት ደርሶበት እንደነበርና በወቅቱ የጦር ኃይሎች

ኤታ ማጀር ሹም የነበሩትን ሌ/ጄነራል ጻድቃንን ለለቅሶ እንደዳረጋቸውም ጄነራል የሚያስታውሱት ይመስለኛል። በወቅቱ አብረዋቸው የነበሩና በህወሃት ስርአት ተማረው ስርአቱን የከዱ ከፍተኛ የጦር መኮንኖች ይህንን ሚስጥር አጋልጠዋል።

ሌላም ማሳያ እንመልከት። በ1969 የሶማሊያ ጦርነት ወቅት የኢትዮጵያ አየር ሃይል 25 የሶማሊያ ሚግ 21 ጄቶችን በአየር ላይ ዶግ አመድ አድርጓል። በተቃራኒው ከመሬት በተተኮሰ ተወንጭፊ ሚሳኤል ኢትዮጵያ የወደሙባት ጄቶች ሁለት ብቻ ነበሩ ። ከ 1998 – 2000 በተደረገ የ“ኢትዮ ኤርትራ” ጦርነት ወቅት በህወሃት ሙሉ ቁጥጥር ስር የሚገኘው አየር ሃይል በጎረቤት ሀገሮች በስደት ይኖሩ የነበሩና ሀገር ውስጥ ለእስር፣ እንግልትና ውርደት ህወሃት ዳርጓቸው የነበሩ የቀድሞ ስርዓት አብራሪዎችንና ቴክኒሻኖችን በልመና አስገብቶ ነው በተወሰደ ደረጃም ቢሆን በአየር ኃይሉ ላይ ነፍስ የዘራበት። እንዲያም ሆኖ ጦርነቱና ከጦርነቱ ጋር በተያያዘ **25 አይሮፕላኖችና ሄሌኮፕተሮች** ወድመዋል። በርካታ ድንቅዬ አብራሪዎችም ተሰውተዋል። በህወሃት ሙሉ ቁጥጥር ስር የነበረው የመከላከያ ሰራዊት በታጠቀው የአየር መቃወሚያ ሚሳኤል የተመቱ የወገን አይሮፕላኖችም ነበሩ። ለምሳሌ መ/አ እንደገና ታደሰ የሚያበረው ጄት ሁለት ጊዜ በወገን የአየር መቃወሚያ ሚሳኤል ተመትቶ ነበር። መጀመሪያ የሚያበረው ሚግ 21 ጄት ቢመታም በፓራሹት ወርዶ ሊተርፍ ቢችልም ሁለተኛ ጊዜ የሚያበረው L 39 የተባለ ተመትቶ መስዋዕት ሆኗል። **በኤርትራ በኩል 2 ሚግ 29 ጄቶች የተመቱ ሲሆን እነዚህን ጄቶች የጣሉትም የኢትዮጵያ አብራሪዎች ሳይሆኑ የራሺያና የዩክሬን ቅጥረኛ ነበሩ አሌግ እና አሌክስ የተባሉ አብራሪዎች ናቸው።**

አሁን የማዕከላዊ አየር ምድብ አዛዥ የሆነው ኮ/ል ሰለሞን ገ/ስላሴ አንድ ጆሮው የማይሰማ ከመሆኑም በላይ ከዚህ በፊት በድሬዳዋ ኤል 100 (L – 100) የተባለ ግዙፍ የእቃ ማመላለሻ አይሮፕላን ከስክሷል። በአንድ ስልጠና ላይ የእስራኤል አብራሪዎች በሚያሰለጥኑበት ጊዜ አይተውት አንተ እንኳን ማብረር አይሮፕላን ውስጥም መግባት የለብህም ብለውት እንደነበር ይታወሳል። እንደዚህ አይነት አብራሪዎችን ይዞ ጦርነትን ማሰብ እብደት ካልሆነ በስተቀር ሌላ ምንም አይባልም። አሁን ያሉት የህወሃት አብራሪዎች የአየር ላይ ጦርነት የማድረግ ምንም ልምድና ብቃት የሌላቸው ስለመሆናቸው በቂ መረጃዎች አሉ ። በአሁኑ ሰአት የአየር ሃይል ዋና አዛዥ የሆኑት ሌ/ጄነራል አደም መሃመድ እና ም/ል አዛዥና የኦፕሬሽን ሃላፊ የሆኑት ብ/ጄነራል ማዕሾ ሃጎን ጨምሮ በኢትዮ- ኤርትራ ጦርነት ላይ ምን አይነት ተሳትፎ ያልነበራቸው ናቸው። በተቃራኒው ስልጠን እና ማዕረግ በላይ በላይ የሚደርቡት ግን እነርሱ ናቸው። **ምክንያቱም አየር ኃይሉም ሆነ ጠቅላላ ስርዓቱ በብቃትና**

በእውቀት ላይ የተገነባ ሳይሆን በዘርና በፖለቲካ ታማኝነት ላይ የተመሰረተ በመሆኑ ነው። በኢትዮ-ኤርትራ ጦርነት ላይም በዋናነት የተሳተፉት የቀድሞ አዩር ሃይል አባላት ናቸው። እነዚህ አብራሪዎች ከጦርነቱ በኋላ በተለያዩ መንገድ ከአዩር ሃይል እንዲባረሩ በመደረጉ በአሁን ሰአት ጦርነት ቢነሳ ብቃት ባለው ሁኔታ አዩር ሃይል ምንም አይነት ምላሽ የሚሰጥበት ሁኔታ ላይ አይደለም ያለው። በአሁን ሰአት ሃገሪቷ እየተጠበቀች ያለችው በራሺያና እና በዩክሬን ቅጥረኞች ነው። እነዚህም ሱ 27 (SU 27) የሚያበሩ ሲሆኑ ከኢትዮጵያ አዩር ክልል ወጥተው ጥቃት መሰንዘር አይችሉም። የተዋዋሉት ውል በሃገር ውስጥ ብቻ ለመብረር ነው። ከኢትዮጵያ አዩር ክልል ወጥተው ለመብረርና ጥቃት ለመሰንዘር የመጡበት ሃገር ህግ አይፈቅድላቸውም።

ኢትዮጵያ በአሁን ሰአት ካሏት MI 35 ሂሊኮፕተር ውስጥ ግዳጅ መውጣትና መስራት የሚችሉት 5 ብቻ ናቸው። እንዲሁም MIG 23 በምብ ጣይ ጄቶቹም ያረጁና በአግባቡ ጥቅም ላይ የሚውሉ አይደሉም። ለደህንነትም (Safety) አስተማማኝ አይደሉም። በብልሽት ምክንያት በተደጋጋሚ ሲከሰከሱ ተስተውለዋል። እንዲሁም ከ17 ሱ 27 ወሰን ተከላካይ ጄቶች (SU 27 Interceptors) ውስጥ በሚገባ አገልግሎት መስጠት የሚችሉት ሰባቱ ብቻ ናቸው። ካሉት 3 ሱ 25 (SU 25) ጄቶች ውስጥ በሚገባ መስራት የሚችለው አንዱ ብቻ ሲሆን ይህንንም አይሮፕላን በሚገባ የሚያበረው የለም። አዩር ሃይል በመለዋወጫ ድርቅ ከተመታ ቆይቷል። በቅርብ ጊዜ የሱ 27 ጀት መለዋወጫ ለመግዛት ተኪዶ ሃገሪቷ የሌላት የሚግ 29 ጀት መለዋወጫ ተገዝቶ መምጣቱና የሃገር ሃብት መባከኑ የአዩር ሃይል አባላት በቁጭት የሚያነሱት ጉዳይ ነው። ላሉ አይሮፕላኖች መለዋወጫ እንኳን በአግባቡ መግዛት የማይችል ተቋም በምን ሁኔታ ውጊያዎችን አቅዶና በተግባር አውሎ ጦርነትን ማሸነፍ እንደሚችል ጄነራል ጻድቃን የሚጠፋቸው አይመስለኝም። ጄነራል ጻድቃን ስለአዩር ሃይል ለማወቅ ከፈለጉ ወደዚያ ጎራ ብለው ቢያዩት ሃገሪቷ አዩር ሃይል የሚባል እንደሌላት በቀላሉ መረዳት ይችላሉ ብዬ አምናለሁ።

አዩር ሃይሉን በአመራርነት እየመሩ ያሉ ከፍተኛ አዛዦች የአዩር ሃይል የውጊያ ዘመቻዎችን በአግባቡ መምራት የሚችሉ አይደሉም። የኢትዮ- ኤርትራ ጦርነትንም በዋናነት ሲያስተባብሩና በሙያዊ ብቃታቸው ውጤት ያስመዘግቡ የነበሩት አለም የመሰከረላቸውና ያደነቃቸው የቀድሞ አዩር ሃይል አባላት ነበሩ። እነዚህ ከፍተኛ ብቃት ያላቸው የቀድሞ አዩር ሃይል አባላት በአሁኑ ሰአት በአዩር ሃይል ውስጥ የሉም።

ለመሆኑ እንደዚህም ሆኖ ለኢትዮ- ኤርትራ ጦርነት በድንበር አካባቢ ብቻ በተደረጉ ውጊያዎች ከዘጠና ሁለት ሺ አራት መቶ አምሳ (92,450) በላይ ኢትዮጵያውያን ህይወታቸውን ገብረው ምን ተገኘ? ጦርነቱ ምን ፈየደ? መልሱ ምንም ነው! የህወሃትን እድሜ ከማስቀጠልና የኢትዮጵያውያንን ስቃይ ከማራዘም በስተቀር ለኢትዮጵያና ለሕዝቧ አንዳች የፈየደው ነገር የለም። ጸረ ኢትዮጵያዊው የህወሃት ቡድን በተወሰነ ደረጃም ቢሆን ሲያብጠለጥለውና ሲዘልፈው በነበረው ኢትዮጵያዊነት ካባና ሰንደቅ አላማ ስር መደበቁና ህዝቡንም በዚህ ብልጣ ብልጥ ስልቱ ማጭበርበሩ ረድቶታል። በእነ ጄ/ል ጻድቃን አመራር በተካሄደው በዚህ ጦርነት ውስጥ በአብዛኛው ምናልባትም አላማጋነን 95 በመቶ የሚሆነውና የተቀበረ ፈንጂ እየረገጠ የፈንጂ አምካኝ እንዲሆን የተፈረደበት የሌላ ብሄር ተወላጅ ሆኖ ሳለ ጦርነቱን ይመሩና ትዕዛዝ ይሰጡ የነበሩት ግን 95 በመቶው ከወታደራዊ ሳይንስ ጋር የማይተዋቁና መደበኛ ጦርነት እንዴት መምራት እንዳለባቸው ምንም እውቀቱ የሌላቸው የሕወሃት ጄኔራሎች ነበሩ። እሁንም በኤርትራ ላይ የጠነሰሰው ወታደራዊ ጥቃት እነዚህ በችሎታና በብቃት ሳይሆን በፖለቲካ ታማኝታቸውና በትግሬነታቸው ለ26 አመት የሰራዊቱን ላብና ደም እየጠጡ ራሳቸውን ትላልቅ ባለሀብት ያደረጉ የህወሃት ጄኔራሎች የሚመራ እንደሆነ እሙን ነው። ነገር ግን ተዋጊውና ለመትረየስ አጭዳ የሚጋለጠው ብሎም የፈንጂ አምካኝ ሆኖ አሰቃቂና ከንቱ ሞት እንዲሞት የሚፈረድበት የሌላው ብሄር ተወላጅ እንደሚሆን የህወሃት የቅርብ ታሪክ ደጋግሞ አሳይቶናል።

በዚህ ከባድ መስዋዕትነትን ባስከፈለው የሁለት ዓመት ጦርነት (1998-2000) ውስጥ በርካታ ዙር አውደ ውጊያዎች ከለቅሶና ዋይታ አልፎ የህወሃትን ህልውና ራሱን ከባድ አደጋ ላይ ጥሎት እንደነበርና የስልጣን እድሜውንም የሚፈታተን ደረጃ አድርሶት እንደነበርም ይታወሳል። ይህ ያለፈ ክስተት ለዛሬው እውነት ትልቅ ትምህርት ሰጪ መሆኑን እነ ጄ/ል ጻድቃን በይፋ አይናገሩት እንጂ ከእነሱ የተሰወረ የሚሆን አይደለም። ለመሆኑ የመለስንና የህወሃትን የመጨረሻ ደረጃ መሰሪነትና ውለታ ቢስነት ጄ/ል ጻድቃን ያስታውሱት ይሆን? ጄ/ል ጻድቃንን ጨምሮ ብዙ የህወሃት ድኩማን የጦር መኮንኖች በተደጋጋሚ በኤርትራ ጦር የደረሰባቸውን አዋራጅ ሽንፈቶች ተከትሎ ለቀጣዩና የመጨረሻ የመልሶ ማጥቃት ጦርነት ዝግጅት ወቅት በልመና ያመጧቸውን የቀድሞ ሰራዊት ምርጥ ጄኔራሎች፣ የመስመር መኮንኖችና በብዙ ሺ የሚቆጠሩ የሰራዊት አባላትን መለስ ዜናዊ “እነዚህ አባታቸው የሞተባቸውን ማን ነው ያመጣቸው? ይባረሩ!” በማለት ህወሃት ከኤርትራ ጋር ባደረገው የመጨረሻው መልሶ ማጥቃት ጦርነት ላይ ከተጠቀመባቸው በኋላ እንደ ቆሻሻ በገፍ እንዲባረሩ መደረጉን በጊዜው የመለስ ዜናዊን “አይናቸውን ማየት አልፈልግም” ትእዛዝ አስፈጻሚ የነበረው ኤታማጆር ሹሙ ጄ/ል ጻድቃን ሊዘነጋው

አይቸልም። ሁሉም ኢትዮጵያዊ በተለይ ለዳግም ውርደት በህወአት የተዳረጉትና በጦርነቱ ላይ ትልቅ ሚና የነበራቸው የቀድሞ ሰራዊት አባላት ቤተሰቦች በቁጭትና በምሬት የሚያስታውሱት የቅርብ ታሪክ ነው! ባጭሩ “ የወጋ ቢረሳ የተወጋ አይረሳ” እንደሚለት ነው።

ከኢትዮ-ኤርትራ ጦርነት በኋላም ቢሆን ሌላ የህወሃትን መሰሪያትና በአካባቢው የደቀነውን የሰላም ጠንቅነት በሚመለከት ህወሃት የሄደበትን ብዙ ርቀት እንመልከት። ከፈረንጆቹ 2006 ጀምሮ በሶማሊያ ደሙን ሲያፈስና የአልሻባብ እሳት ራት እየሆነ ለአመታት የዘለቀውና ህይወቱን በ10,000 ሺዎች በላይ የገበረው የመከላከያ ሰራዊት ከሌሎች የኢትዮጵያ ብሄሮች የመጣ ሲሆን አሁንም በላይ ላይ በአዛዥነት ተጨነውት እያዘመቱ በአልሻባብ የሽብር ጥይት ያስቆሉት፣ ሬሳውን ክብር አሳጥተው መሬት ለመሬት ያስጎተቱትና ደመ ከልብ አድርገው ያስቀሩት እነዚህ በሶማሊያ ውስጥ በሚካሄድ የኮንትሮባንድ ንግድ የተዘፈቁና በሙስና የተጨማሪ የህወሃት ትግራይ የጦር አበጋዞች መሆናቸው ጸሃይ የሞቀው ሐቅ ነው። በሶማሊያ ውስጥ በህወሃት ከሌሎችና ጀነራሎች አዝማችነት በተሰነዘረው ወረራ የዛሬው በመከላከያ የወታደራዊ መረጃ ዋና መምሪያ ሃላፊ ሜ/ጀነራል በወቅቱ ኮ/ል ገብሬ ዲላና በኮ/ል ወዲ አባተ (ሁለቱም የሕወሃት ትግሬዎች) አዛዥነት ስር ይመረሩ የነበሩት 43ኛና 44ኛ ከፍለ ጦሮች በሶማሊያ ውስጥ በተደረጉ ጦርነቶች ሙሉ በሙሉ በሚባል መልኩ መደምሰሳቸው ይታወቃል።

ሌላው አሳዛኝ ክስተት በMII 35 ተዋጊ ሄሊኮፕተር በሚወነጨፉ ሮኬቶች የሆነው የመከላከያ ሰራዊት በራሱ አየር ሃይል እየተደበደብ በብዙ ሺ የሚቆጠር ሰራዊት ማለቁ ነው። ለዚህ ጥፋት ተጠያቂ ከሆኑት ውስጥ አንዱ የአየር ሃይል ም/ል አዛዥና የአፕሬሽን ሃላፊ የሆነው ብ/ጀነራል ማዕሾ ሃጎስ ነው። ይህ የጦር አዛዥ ህወሃት በመሆኑ የሚነካው የለም። እንደውም ስልጣን በስልጣን ላይ እየጨመረ አየር ሃይልን እንደፈለጉ ከሚዘውሩ ሰዎች አንዱ ሆኗል። ጀነራል ጸድቃን ይህን እውነት አጠገብ ካሉ የህወሃት ጀነራሎች ጠይቀው ማወቅ እንደሚችሉ በዚህ አጋጣሚ ልጠቁሞት።

በጣም የሚያሳዝነውና ለእነ ጄ/ል ጸድቃን አይነቶቹ እምብዛም የማያስጨንቃቸው ሶማሊያ ውስጥ ህወሃት ባደረገው ጣልቃ ገብነት ህይወታቸውን የገበሩ ከ10,000 በላይ የሌሎች ብሄር ተወላጅ የሆኑ የመከላከያ ሰራዊት አባላት መጨረሻው ምን እንደሆነ ለቤተሰቦቻቸው እንኳን እስካሁን አለመነገሩ ነው። አገዛዙ በሶማሊያ አስካሁን ባደረገው ጦርነት ምን ያህል ኢትዮጵያዊያን እንደተሰው ለፓርላማ ተብዬውም ሆነ ለህዝብ የተገለጸ አለመሆኑን ከጄ/ል ጸድቃን የተሰወረ ነው የሚል

ግምት አይኖርም። የህወሃት ስርዓት ለኢትዮጵያውያን ክብር፣ ለሰው ልጆች ህይወት ዋጋ የማይሰጥ መሆኑን ለማሳየት አንድ ሺ አንድ መገለጫና ማስረጃዎች ቢኖሩም ይህ የሶማሊያ ዘግናኝ ታሪክ ሌላው ማጠናከሪያ ምሳሌ ሆኖ መቅረብ ይችላል።

ይህ ብቻም አይደለም። ሙሉ በሙሉ በሚባል ደረጃ በህወሃት የጦር መኮንኖች አዝማችነት የተመራው መከላከያ ሰራዊት በፈረንጆች 2006 ወደ ሶማሊያ ሲገባ በየመንደሩ በየመስጊዱ እየገባ ባደረገው ጭፍጨፋ ሶማሌዎች ዘመን ሊሸረው የማይችል ጥላቻን በኢትዮጵያ ላይ እንዲኖራቸው አድርጓል። በአንጻራዊነት ለዘብተኛውን የእስላማዊ ኮርትን ጣልኩ ባለ አክራሪው አልሸባብ በአጭር ጊዜ ውስጥ በምድረ ሶማሊያ ተስፋፍቶ እንዲጠናከር ማድረግ ህወሃቶች በኢትዮጵያ ላይ የፈጠሩት ትልቅ የደህንነት ስጋትና አደጋ ለመሆኑ የሚያጠራጥር አይደለም። ለዚህም ነው በኢትዮጵያ ውስጥ ብቻ ሳይሆን በሶማሊያና በደቡብ ሱዳን ውስጥ እየሰፋ ለመጣው ትርምስ የህወሃት አገዛዝ ትልቅ አሉታዊ ሚና ተጫውቷል በሚለው ድምዳሜ ብዙዎች የሚስማሙት። ይህም የመነጨው የህወሃት የማንነት መገለጫ ባህሪው መሰሪነት፣ ውንብድናና ስግብግብነት ከመሆኑ የተነሳ ብቻ ሳይሆን ከአፍንጨው ስር በላይ የላውን ማየት የማይችል ከታክቲካዊ ስሌት ብቻ የሚነሳ በመሆኑ ነው።

በአንጻሩ ህወሃቶች ከእነሱ ሌላ ምንም ጥሩ ጎኖች እንዲሌላቸው በተደጋጋሚ የሚያብጠለጥሏቸው የቀድሞው የአጼ ሃይለ ስላሴና የኮ/ል መንግስቱ መንግስታት ከሶማሊያ የተቃጡ ሁለት ወረራዎች (1953 እና 1969) በአመርቂ ሁኔታ ከመከቱ በኋላ ወደ ሶማሊያ ምድር ዘልቀው ያሻቸውን ማድረግ ይችሉ ነበር። ከወታደራዊ አቅምና በወቅቱ ከነበረው የጦርነቱ ሂደት ሙቀት (Momentum) አኳያ በ 1953 ጄ/ል አማን አንዶምም ሆነ በ1969 የነበሩት ጄኔራሎች ሙሉቱ ነጋሽ ፣ ደምሴ ቡልቶ፣ መስፍን ገብረ ቃል አንዲሁም ሌሎች ጀነራሎች ስትራቴጂካዊ እዝ ስር የነበረው የኢትዮጵያ ሰራዊት ሞቋዲሾን ከመያዝ የሚያግዳቸው እምብዛም ችግር አልነበረም። ነገር ግን የወደፊቱንና የሩቁን በማሰብ ሶማሊያ ውስጥ ገብቶ በሃይል ግዛቶችን መያዝ ለወደፊቱ የአካባቢያዊ ሰላም ጠንቅ ሊሆን እንደሚችል በሳል በሆነ የፖለቲካና የዲፕሎማሲ ስሌት በማሰባቸው ነበር ከዚህ የወረራ እርምጃቸው የተቆጠቡት።

ጄ/ል ጻድቃን ቀይ ባህርን የመቆጣጠር አባዜ ቢያንሰራራበትና ለጥቆም “የባህር በር ማጣት አልነበረብንም” በሚል ጸጸት በስተርጅና የመጣ ቢመስልም እሱም ሆነ ድርጅቱ ህወሃት ለዚህ የኢትዮጵያን ያለ ባህር በር መቅረት ሃላፊነቱን አንድ ጊዜም ቢሆን ወስደው አያውቁም። “መለስ ዜናዊ ስለ አሰብ መደራደር ይችል ነበር” በማለት

ሀርማን ኮኸን በበርካታ መድረኮች ላይ ምስክርነቱን ሰጥቷል። በስትራቴጂካዊ አስተሳሰብ ደደብነት፣ ርዕዮተ ዓለማዊ መደናበርና በተለይም ደግሞ በሕወሃት ጸረ ኢትዮጵያዊ አቋም ሳቢያ የመጣ ጉዳት ነው። የህወሃት መሪዎች ለዚህ ሃላፊነት ወስደው አያውቁም። “አሰብን ግመሉን ውሃ ያጠጣባት!” ነበር ያለው መለስ ዜናዊ። ቀጠል አድርጎም “ወደብ እንደማንኛውም ሸቀጥ ነው” በሚል ነበር የተራቀቀው። የስትራቴጂካዊ ድድብናውን በዓለም መድረክ ያረጋገጠው ብልጣ ብልጡ መለስ ዜናዊና እሱ የሚመራው ህወሃት የወሰዱት አቋም ይህ እንደነበር ጄ/ል ጻድቃን ለመቀበል ዝግጁ እንዳልሆኑ ግልጽ ነው።

ከላይ በተዘረዘሩት ምክንያቶች የተነሳ የሕወሃት አመራሮች ስለባህር በርና የቀይ ባህር ጥያቄን በማንሳትና በማራገብ ህዝብን ለማጭበርበር አይችሉም። ስለዚህ ጉዳይ ለማንሳት ምንም አይነት የሞራል ልዕልና የላቸውምና! ህወሃት የባህር በር ጥያቄን አንስቶ መደራደርና ዘላቂና ሰላማዊ መፍትሄ ለማምጣት ያልቻለው በጸረ ኢትዮጵያ አቋሙ ነው። የኢትዮጵያ ህዝብና የቀደሙት መንግስታት የኢትዮጵያን የባህር ሃይልና የባህር ወደቦችን ለማቋቋምና ለማሳደግ በቢሊዮን የሚቆጠር የህዝብ ሃብት በኤርትራ ውስጥ አፍስሰዋል። የምጽዋንና የአሰብ ወደቦችን ለማዘመንና ለማስፋፋት ብዙ ኢትዮጵያዊያን (ኤርትራውያንን ጨምሮ) በጊዜው የዕውቀት፣ የላብ፣ የደምና የገንዘብ መስዕዎትነት ከፍለዋል። ከአሰብ 30 ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ በምትገኘው በሃሌብ ደሴት 3ኛ ወደብ፣ ዘመናዊ የጀልባ ፋብሪካ፣ በመጀመሪያ ዲግሪ በባህር ነክ ቴክኒክና ሌሎች ሙያዎች የሚያስመርቅ የባሕር አካዳሚ (Marine Acadamy)፣ ዘመናዊ የመርከብ ማደሻ ግንባታዎች በጅምር የነበሩበት፣ ያለቁበትና የተገባደዱባቸው በርካታ ሌሎች ፕሮጄክቶችም በኤርትራ ምድር ተሰርተዋል። እነዚህም የኢትዮጵያ ህዝብ አንጡራ ሀብት የፈሰሰባቸው ነበሩ። ኤርትራን በሚመለከት ብዙ ስህተቶችን በፈጸሙ ሁለት መንግስታት ስር ሰለባ ይሁን እንጂ በመቶ ሺዎች የሚቆጠሩ የኢትዮጵያ ጀግና ልጆች አይተኬ መስዕዎትነትን መክፈላቸው የሚከድና የሚለወጥ ሃቅ አይደለም። በመቶ ሺዎች የሚቆጠሩ “ኤርትራ የኢትዮጵያ አካል ነች” አንድ ኢትዮጵያ ብለው ህይወት፣ ደምና አጥንት በኤርትራ ምድር ገብረዋል። ይህ ነው ተብሎ የማይዘረዘር መስዕዳትነት ከፍለዋል። የኢትዮጵያ እናቶች የደም ዕምባ እንደ ጎርፍ ፈሷል። እናት አባት ልጆቻቸውን ተነጥቀዋል። ሚስቶች ባሎቻቸውን፣ ልጆች አባቶቻቸውን በኤርትራ ምድር ላይ በተደረገ ከ30 አመታት በላይ በፈጀው ጦርነት አጥተዋል። ከ60ሺ በላይ ኤርትራውያን በ30 አመቱ ትግል ተሰውተዋል። በብዙ ሺ የሚቆጠሩ ኤርትራውያን አካለ ጎዶሎ ሆነዋል። ለስደት፣ ለእንግልት፣ ለእስርና ለሰቆቃም ተዳርገዋል። ልክ እንደ ኢትዮጵያ እናቶች ሁሉ የኤርትራ እናቶችም ልጆቻቸውን በእሳት ተነጥቀው የደም

እምባ አልቅሰዋል። ሚስቶች ባሎችቻቸውን፣ እህቶች ወንድሞቻቸውን፣ ልጆች አባቶቻቸውን አጥተዋል።

በኤርትራ ምድር ለተካሄደው ጦርነት፣ በሁሉም ወገን ለተከፈለው የህይወት መስዋእትነት፣ ይህ ነው ለማይባል የወደመ ንብረት፣ ለተገበረው ህይወት፣ ለተከሰከሰው አጥንት፣ እንደጎርፍ ለወረደው ደም፣ እንደ ኸረት ለፈሰሰው የሚሊዮኖች ዕምባ በዋነኛነት ተጠያቂዎቹ በጊዜው የነበሩ የኢትዮጵያ መንግስታት ናቸው። የአለም አቀፍ ህግን በመጣስ የኤርትራን ፌዴሬሽን ከማፍረስ (ባለራዲው የኢትዮጵያ ባለውለታ ጸሃፊ ትእዛዝ አክሊሉ ሃብተወልድ ቀጣይ የሚያመጣው ቀውስ ቀድሞ ታይቷቸው ፌዴሬሽኑ እንዳይፈረስ ቢማጸኑም) ጀምሮ የኤርትራን ህዝብ በፌዴሬሽኑ ያገኛቸውን ልዩ ልዩ መብቶች እስከመግፈፍ፣ በቀጣዩም አመታት የህዝቡን ጥያቄ በአግባቡና በሰላማዊና ፍትሃዊ በሆነ መንገድ ለመያዝና ለመፍታት አለመቻላቸው እንደነበር ሌላው ሊካድ የማይገባው የታሪክ እውነታ ነው።

ይህ ግን የተዘጋ የታሪክ ምዕራፍ ነው። አሁን ኤርትራ ነጻና ሉዓላዊ ሀገር ናት። የኢትዮጵያ ህዝብ ከኤርትራ ህዝብ ጋር የሚኖረው የወደፊት ግንኙነት ይህን ሐቅ፣ ይህን እውነታ ከልብ በመቀበል ይጀምራል። የኢትዮጵያ የባህር በር ጥያቄም ሆነ ከቀይ ባህር ጋር የተያያዙ የኢኮኖሚ፣ የደህንነት፣ የወደብና ሌሎች ጥቅሞችም ሆኑ ስጋቶች ሊነሱና ምላሽ ሊያገኙ የሚችሉት የህወሃት አገዛዝ በኢትዮጵያ ህዝብ ላይ የጫነው የአንድ ብሄር የበላይነት ኢፖስታይድ የፖለቲካ ስርአት ሲገረስስ ብቻ ነው!! ለሁሉም ብሄሮች ፍትሃዊ የሆነ፣ ለሁሉም ዜጎች ነጻነት፣ መብቶችና ጥቅሞች የሚቆም ሀቀኛ የዴሞክራሲያዊ ስርአት ሲመሰረት ብቻ ነው!! በውጭ ሀይሎች የአይዘህ ባይነትና የተላላኪነት ሚና፣ እንዲሁም በኢትዮጵያ ህዝብ ላይ አልፎም በአካባቢው ላይ ያለውን የበላይነት ለማስቀጠል የህወሃት አገዛዝ በሚፈጽማቸው ዘርፈ ብዙ የመሰረትና የውንብድና ታክቲካዊ ስሌቶች ሳይሆን ዘመን ተሻጋሪ፣ ስትራቴጂካዊና ሁለንተናዊ ግንኙነቶች ላይ የተማከሉ፣ የአካባቢውን ህዝቦች የጋራ ዘላቂታዊ ጥቅም የሚያረጋግጡ፣ በእኩልነትና በመከባበር መርሆዎች ላይ የተመሰረቱና በአለም አቀፍ ህጎች አግባብ መሰረት የሰጥቶ መቀበል ውይይቶችና ድርድሮች ሲደረጉና ሲፈቱ ብቻ ነው!!

የኢትዮጵያና የኤርትራ ህዝቦች ዘላቂና ስትራቴጂካዊ ሽርክና “Partnership” የሚረጋገጠው በሰላማዊና የአለም አቀፍ ሕግን በተከተሉ ውይይቶች፣ ድርድሮችና ስምምነቶች ላይ በተመረኮዘ የጋራ ውሳኔ ላይ ሲደረስ ነው። ከዚህም ባሻገር በረጅም ዘመን ታሪክ ውስጥ ተገንብቶ የቆየውንና አሁን በሕወሃት ሳቢያ እየተሸረሸረ የመጣውን ጥልቅ የረጅም ዘመናት ታሪካዊ ተጋምዶ፣ ትስስሮችና ዝምድና

የሚያንሰራራ፣ የሁለቱን ህዝቦች ወንድማማችነት የሚያጠናክር፣ የሁለቱንም ሀገሮችና ህዝቦች ስትራቴጂካዊ ጥቅም ባመከለ መልኩ በሚከወን ግልጽና ፍትሃዊ ሂደት ብቻና ብቻ ነው። በሰላምና በድርድር ሁሉንም ግዙፍ ጉዳዮች ማለትም የሁለቱንም ሀገሮች ህዝቦች ዘላቂ የሆኑ የደህንነት፣ የጋራ የኢኮኖሚ ብልጽግና ማህበራዊና ሌሎች ትስስሮችን አጠናክሮ፣ ከባህር በርና ወደብ ጋር ተያይዞ የሚነሱትንም ጨምሮ ለዘላቂታው የሚያስቀጥሉና የሚያረጋግጡ ድርድሮችና ስምምነቶች የማይስተናገዱበትና የማይፈቱበት ምክንያት ሊኖር አይችልም። ከሁለቱ ሀገሮች አልፎ የአፍሪካ ቀንድ ህዝቦችን የጋራና ዘላቂታዊ ሰላም፣ ደህንነትና እድገት ለማረጋገጥም ቢሆን አለም አቀፍ ሕግን የተከተሉ፣ ግልጽና ፍትሃዊ አካሄዶችና የፖለቲካና የፖሊሲ አቅጣጫዎች ሲቀመጡ ብቻ ነው። ለዚህ ሁሉ ራዕይና ግብ በተግባር አለመተርጎም ትልቅ ጋሬጣ ሆኖ ያስቸገረው የህወሃት መሰሪና ዘረኛ አምባገነናዊ አገዛዝ ነው።

በሰማሊያና በደቡብ ሱዳን ለሚገኙ ችግሮችም ሆነ ከኤርትራ ጋር ላለፉት ረዥም አመታት የተደነቀረው ጦርነትም ሰላምም የሌለበት ሁኔታ “No war, no peace” ተጠያቂው የህወሃት ዘረኛና ዘራፊ አምባገነናዊ አገዛዝ ነው። ባጭር አነጋገር ሕወሃት ተቆርጦ መጣል ያለበት የምስራቅ አፍሪካ ካንሰር ነው! ከመቶ ሺ በላይ የድሀ ኢትዮጵያውያን ልጆች ደም ከተገበረበት የኢትዮ ኤርትራ ጦርነት ማግስት በሄግ ላይ የተሰየመው የአለም አቀፍ ፍርድ ቤት ባድሜን ለኤርትራ በይኖላት ሳለ በወቅቱ የውጭ ጉዳይ ሚኒስትር የነበረው ህወሃቱ አቶ ስዩም መስፍን “ባድሜ ለኢትዮጵያ ተወስኗል” የሚል ያደባባይ ቅጥፈት ተናግሮ እንደነበር የሚረሳ አይደለም። ዛሬም ድረስ ባድሜ ራሱ ህወሃት በተስማማበት የአልጀርሱ ስምምነትና የሄግ የድንበር ኮሚሽን የበየነውን “ባድሜ የኤርትራ ግዛት” መሆን አልቀበልም ብሎ የኤርትራን ግዛት በህይወት ተቆጣጥሮ እስክሁን ድረስ አለም አቀፍ ሕግን አሻፈረኝ ያለው የህወአት አገዛዝ እንጂ “የአቶ ኢሳያስ አፈወርቂ መንግስት” እንዳልሆነ ህሊና ያለው ሁሉ መፍረድ የሚችለው ነው። ጀ/ል ጻድቃንም ሃቁ ይህ በመሆኑ ከኤርትራ ጋር ላለው No war , no peace “ ሁኔታ ተጠያቂና የሰላም ነቀርሳ የህወሃት አገዛዝ መሆኑን መቀበል ባይፈልጉ አይፈረድባቸውም። ህወሃትነታቸው አሁንም ይጎትታቸዋል።

በኢትዮጵያ ህዝብ ላይ ብሎም በአፍሪካ ቀንድ ላይ የበላይነትን ለማረጋገጥና ለማስቀጠል ሲል ሕወሃት የሚያደርገውን ዘርፈ ብዙ መሰሪ ጥረቱን አምርሮ እንደሚገፋበትና ምናልባትም እስካሁን ያልታዩ የጭካኔና የውንብድና ተግባሮችን አጠናክሮ እንደሚቀጥልበት ማወቁና መዘጋጀቱ አዋቂነት ነው። የአለፈው ታሪኮቹ የሚመሰክሩበት ከዚህ ውጭ ሊያስብና ሊተገብር የማይችል

እኩይ፣ እጅግ አደገኛ ሀይል መሆኑን ይመሰክሩበታል። በመሆኑም የአብሮ መኖር፣ የደህነትና የሰላም ጠንቅ የሆነው ህወሃት ዘረኛ፣ አድሎአዊ፣ አፓርታይዳዊ አገዛዝ የስልጣን እድሜ በተራዘመ ቁጥር የኢትዮጵያ ህዝብ አብሮ የመኖሩ ጉዳይም ሆነ የኢትዮጵያን ህልውና እንደሀገር የማስጠበቁ ጥያቄ ብሎም የአፍሪካ ቀንድ ሕዝቦች የደህንነትና የዘላቂ ሰላም ዋስትና መፈጠር የሩቅ አለም ሕልም ሆኖ እንዳይቀር እጅግ ያሰጋል። በመሆኑም ይህንን ሕወሃት የሚባል የዘረኛ አፓርታይድ ካንሰር የማስወገድ ኃላፊነቱ ለነገ የማይሉት የመኖር ወይንም ያለመኖር አንገብጋቢ ጉዳይ ይሆናል!!!

ነጻነት ቡልቶን ቀጥሎ በተቀመጠው የኢሜልና ፌስቡክ አድራሻ ማግኘት ይቻላል።

Netsanetbulto2017@gmail.com

<https://www.facebook.com/netsanet.bulto.58>

